

ԳՐԱԿԱՆ

ԱՆՏԻՊ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՆԱՀԱՊԵՏ ՌՈՒՍԻՆԵԱՆԻ

ԼԱՄԱՌԹԻՆԻ ՆԵՐԴԱՇՆԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆՔ

Ե Ր Գ Յ Ա Ր Ե Գ Ա Կ Ն

Ճմլեցար ի գութ ի վերայ ցաւոցն դառնութեան, եւ դարձուցանես ինձ գոիւ, Աստուած զոր սէր աղերսէ՛լ արդէն իսկ ճակատ իմ գողտրիկ իմն ծածկեալ տժգունութեամբ, երանգ կենսափայլ յայս նորին գունազեղի. արդէն իսկ յամենայն ի գոյութեամբս ջերմութիւն ինչ քաղցրագոյն չրջան առնու ընդ արեանս, եւ ի սիրտ իմ վերելանէ. ես ի ծնունդ գամ անդրէն առ ի սիրել տալուին:

Այլ եւ բնութիւն զարթնու յայսմ աւուր, ի քաղցրագոյն արեգականն Մայիսի տեսանեմք զնորին ծնանել. թռչունք Աստղական դշտէս սիրելոյն ամսոց շուրջ զպատուհանաւ քարոզ կարգան զվերադարձ. առաջնորդեա՛լ նախընթաց քայլից իմոց ի դալարագեղ դաշտս մեր. ինձ ուղեկից լեր, սիրելիդ Ելվիրա՛ւ, եւ կաղզուրեա՛լ զտարփածու քո. զհանգարտընթաց կամիմ տեսանել զարվոյն բարձրանալ, եւ զգահավիժիլ կառացն ի բարձանց լեռանց մերոց, մինչեւ երթայցէ նա ի ծով անդր ընկղմիլ, զօրս թողեալ քաղցրասեղ զեփիւռից գիշերայնոց: Ե՛կ, զի՞նչ այն իր է որ գերկիւղի վասն իմ զքեզ հարկանէ. երկինք թափուր են յամպոց. անմրրիկ անցցէ այս տիւ գեղեցկագոյնն աւուրք մերոց. եւ սա է ժամ, յորում հովիւք հեղահամբոյրք ի ծաղկագուարն բունծս առ հորանացն նիրհեն:

Աստուած, զի՛ քաղցրագոյն են օդք, զի՛ անարատ է լոյս. ի վերայ համայն բնութեան որպէ՛ս յաղթող թագաւորես, ո՞վ Արեգակն, եւ ի յերկնից ի քում կառարչաւանացդ հեղուս ի նմա զկեսանս եւ զարգասաւորութիւն: Յաւուր յորում Յաւտենականն զգիշեր մեկնեալ ի լուսոյ՝ զքեզ ի լայնածաւալ ընկեաց ի քոյդ ասպարէզ, տիեզերք համայն զքեզ ծաննան թագաւոր. եւ մարդ՝ քեզ երկրպագու, խոնարհեցաւ առաջի քո: Յօրէ անտի յայնմանէ, ընթացեալ ընդ բոցավառ քո ասպարէզ, անդու դրծագրես զսովորական քո շաւիղս. փաղփիւն շառաւիղացդ չէ երբեք ի տկարութիւն խամրացեալ, եւ ընդ ձեռամբ ժամանակաց ճակատ քո չէ բնաւ ի դեղնութիւն տժգունեալ:

Մինչ ձայն առաւօտուն զարթուցանել զայ զարշալուրը,

Հնդիկ ի Ժուներ իջեալ օրհնէ զքեզ եւ պաշտէ՝ եւ ես՝ մինչ բարե-
շնորհ նորին հրոյ միջօրէ զկթուցեալս իմ բորբոքէ զանդամս
աստիճանաւ, ինձ թուի թէ աստուած ոմն ի շառաւիղս քո ջերմա-
ցուցեալ զիմ սիրտ թափանցէ ի հոգիս, եւ զոգի իմ ի չղթայից իւ-
րոց զգամ արձակեալ, որպէս թէ բարձրելոյն հպեցաւ յիս բա-
զուկ: Բայց վսեմականդ քո արարիչ արդելո՞ւ արդեօք հաւատալ
զայն. չե՞ս դու արդեօք, Արեւ, ճառագայթ փառաց նորին. այն
ինչ գնաս դու չափելով զամբաւութիւն եթերաց, լուսածեմ Ար-
փի, հայեցուած իմն աչաց նորին չե՞ս արդեօք:

Ո՛հ, եթէ երբեմն յաւուրս դժբախտութեան զարեգակա-
նըն հայհոյեցի լոյս գծնդակ, եւ եթէ անխժի զձիրս զառ ի քէն ըն-
կալեալս, Աստուած, որ ի սիրտս ընթեռնուս, ո՛վ Աստուած,
ներեա՛ ինձ: Զէր իմ տակաւին առեալ զճաշակ գերագոյն հեշտու-
թեան տեսանելոյ գրնութիւն առ որում սիրեմն, եւ զգալոյ յիմ
սիրտ, ի լուսափայլութեան գեղեցկագոյն տուընջեան զիջումն
կենաց եւ սիրոյ միանգամայն: Անմիտ, անծանօթ էր ինձ յարգ
կենացն. բայց սա այս տիւ ուսուցանէ ինձ զայն, եւ փառաւո-
րեմ զքեզ:

Հ Ա Ի Ա Տ

Ո՛վ չիք, ո՛վ միակ աստուած զոր կարող եմ իմանալ-
անգո՛ւնդ լուակաց ուր երթամ անդրէն իջանել, ընդէ՞ր թողեր
փախչիլ գմարդն ի ձեռաց քոց. յո՞րպիսի քուն թանձրութեան
ննջէի ես ի Ժոց քո. ցարդ ի յաւերժ մոռացօնս ննջեալ էր իմ արդ-
եօք. չէր տեսեալ աչաց իմոց զսուտ գայս տիւ ատելի, և խաղաղիկ
քնոյ իմոյ յերկար ի քում գիշերիդ ո՛չ անուրջ գային ի ծանօթս
եւ ոչ արթմնիք:

— Այլ զի ծնայ, հարկ էր ինձ արդարեւ ծնանել. եթէ
հարցեալ էին ինձ, ո՛չ կամէի ընդ այն: Զուր կսկի՞ծ, ճակատա-
գիր դատապարտէր զիս ի կեանս, եւ ես, արեւ, գամ քեզ անէծս
կարդալ:

— Այլ արդարեւ այս նախածին արչայոյս եւ կեղակարծ
արթնութիւն անգիտացեալ ուրումն էի, այս անհուն տարածու-
թիւն բացեալ աչացս առաջի, այս ձիգ դիտումն մարդ՝ երկնից
ժառուցեալ ի հարց, այս գեղեցիկ հրապոյրք, եւ այս ուխք յու-
սոյ՝ առ Ենթօք գոյութեան զայս գօշոտեն: Ողջո՞յն քեզ յարկդ
նոր՝ յոր արկ գիտ ժամանակն: Արեւ, նախկին տարփանք համայն
եղիւրոց. ո՞յ երկիր՝ որ հանդերձեալդ ես լինիլ վկայ հանդերձելոյ
երջանկութեանս: Եւ քեզ ողջո՞յն, ճրարդ սուրբ, որ սնունդ տաս
բնութեան: Երկիր՝ լայնատարր, որ զարարիչդ քո գաղեալ ունիս
դԱստուած. երկիր՝ որորան մարդոյ, պալատ զարմանալի:
Մարդ՝ ինձ հանգունատիպ, ընկե՛ր իմ եւ եղբայր. դու գեղեց-
կագոյն չաչս իմ եւ հոգւոյս իմոյ յաւէտ սիրելի: Եւ ձեզ ողջոյն,
ո՛վ դուք համօրէն, որ վկայքդ էք եւ գործարանք իմումս երջան-
կութեան, զգործ ձեր կատարեցէք, սիրտ մի բերեմ առ ձեզ. ա-
մէն ձեռք ձեր շնորհընդուն է անուրջս, բայց առաջ, երազ է այսպէս

սկիզբն առնէր յայնժամ, իսկ այժմ աւարտու Կսկիծ բանայ դանդաղաւորժ ինձ կիսով չափ զշիրիմ. ողջո՛յն քեզ՝ վերջինդ իմ օր, դեղեցկացի՛ր յաւուրս իմ:

Կեցի, անցի ընդ անապատս այս կենաց, ուր միշտ ընդ քայլին քո ամենայն ծաղիկ թարչամեցաւ. ուրանօր Յոյսն՝ զառանցեալ իմով բանիւս, ցուցանէր ինձ գերջանկութիւնն ի գեղափայլ յեղբորս, ուր մահաշունչ հողմոյ բոցակէզ հնչմունք զաղբերս միշտ առ շրթամբքս ի ցամաքութիւն վճարէին: Այլ արդ այլ ոք՝ հառաչեալ յապաշաւանս սնոտիս, ինդրեացէ յանցելոյն զաւուրս իւր որք ոչ եւս են, եւ ողբացէ զգարնան իւրոյ զփարատեալն արչալոյս, եւ հաճեցի անդրէն ի կեանս կրկին անգամ ընկրկիլ. բայց ես, եթէ բաղդ զիւրոյ շնորհին ընտրութիւն յիս առնէր ապաստան, զհանճարոյ իշխանական գաւազանին, կամ դարձունի դահուիցն, զփառաց, զգեղեցկութեան, զգանձուց եւ զիմաստութեան, յաւելեալ յայս ամենայն եւ մանկութիւն անծերահալի, երգնում ի մահ, զի ո՛չ բնաւ յայսպիսում աշխարհի յարեւէն յայնժամնէ առոյգութիւն առնույ չէր իմ բնաւ կամեցեալ, եւ ո՛չ իսկ յերկրէն, ուր ամենայն փոփոխի, ուր ամենայն անցանէ՝ ուր ամենայն ինչ, եւ յիշողականն անգամ զօրութիւն, մաշեալ եղծանի. ուր բնաւն է վաղանցուկ, կորստական, անհաւաստի, ուրանօր աւուր երջանկութեան չիք յաջորդութիւն:

— Քանի՞ ցս անգամ այսպէս ի գոյութենէն պատրեալ, դոյս ի սպառ փտարեցի ի սրտէս: Քանի՞ ցս անգամ այսպէս ոգի իմ ընկճեալ, համարեցաւ զանաշխոյժ ստութեամբ չուրջ պատեալ զիւրեւ, եւ զանդաղեալ ի խաբուսիկ իմաստութեան Ձենոնի, զստոյկեանն օթոց արկաւ զիւրով տկարութեամբ. յանխտրութեան իւրում ընկղմեալ երբեմն, զմոռացօնսն կարդայր յօգնականութիւն առ յանդորրութեանն գիւտ: Սնոտի՛ հանգիստ, սո՛ւտ քուն: Իրբեւ առ ստորոտովք բլրոց, ուրանօր ի ներքուստ փյտտակացն ի վեր երեւի Հռովմ, նկատէ ակն յանկերպարան յայս նիւթ, դամբարանս վաղեմիս, եւ պատուարս արդիս, ի ցիր ցնդեալս շփոթութեամբ, թատերս խարխալեալս, որոց ճակատք հոյակապք նիւրհն անշարժ ի փոշիս, կամ ի յերկիր ընդ դալարեօք կան սողացեալ, զապարանս գիւցազանց ծածկեալս մորմենեօք, աստուածս առ սիմօք անբնակ մեհենիցն յերկիր յորսացեալս, ըզյաւերժականն կոթող՝ հիւղին հովանաձիգ, դարձան դրօշակիր օտարի, զխոտ ի հրապարակս, զծաղկունս ի գերեզմանս, և զհինս մեհեան դամենադից յցեալ նորոգ աստուածովք. մինչդեռ նուազ իմն չուկ կենաց՝ ուստեք ուստեք լեալ լսելի, ընդհատէ գայս լռութիւն...:

Սոյնպէս է եւ մեր հոգի յետ երկար սարսափման. թրչուառութիւն խել արկեալ բանին, զհիմն ի յարեւ դնէ, ուրանօր յուսահատութիւն իբր մեծագոյն իմն և երեւելի նշխար մնացուածոց աւերակացն, տիրապետեալ իշխէ: Շիջեալ զգայութեանց՝ լուակաց խառնակութիւն, դստե՛րք ներհակք՝ զարկք ի կենաց եւ յանշարժութենէ, մնացորդք կրից առ ի ժամանակէն եղծելոց, մտածութեանց եւ բաղձանաց՝ անկարգ պայթարմունք, յիշողութիւնք յանդ ելեալք, մորմոք, ձանձրոյթք քւ ապաշաւ գոնէ այս

նշխարք վկայք կային մեզ զնորա մահուան, սակայն հոգի ընդ անհնարին սգովս աշուճիկ տակաւին կենդանի կայ. այս հուր անսնունդ՝ անձին իւրում տայ սնունդ, յիւրում անհունոյ առնու գիր ծնունդ. եւ այս ճրագ օրհասական զանգիտէ վառիլ տակաւին անդրբ քան զգերեղման:

Հոգի՛, զի՞նչ իցես դու ուրեմն, բոց որ զիս ծախէ, կեցցե՞ս արդեօք յետ քան զիս. անկցի՞ս տակաւին միւս անգամ ընդ կրիւք. հիւրդ խորհրդական, զի՞նչ լինիլ մնայ քեզ, ընդ մեծ լուսաւորն տունջեա՞ն միաւորիլ ունիւ, որոյ թերեւս կայծակն եւեթ իցես, կամ չառաւիղ ինչ թափառ յուղւոյ, զոր վերստին այս լուսաւոր կոչէ առ ինքն: Դուցէ, ի մեռանիւն՝ այն ինչ եղծեալ է մարդ, չիցես դու այլ ինչ քան հիւթ իմն անարատ քան զոր երկիր ի գոյ էած, տիղզ տիղզեկիր, եւ կառ խորհուն... Բայց զի՞նչ տեսնեմ, ընդ այս բառ զահի հարեալ սարսափիս, զարհուրեալ ի յանգոյցից եւ խոնջ ի տոկալոյ, աւա՛ղ, կեալ զանգիտես, եւ ի մահուանէ դողաս:

— Ո՞ր զքեզ ածցէ ի յայտնութեան, խորհո՛ւրդ անագին. ի դուր գճայն լսեմ զիմաստնոց երկրի. կասեմք գիտէ մոլորեցուցանել եւ վայս ոգիս վսեմախոհս. եւ նոքա ի մի եւ նոյն զանգեալ եղեն ի կաւոյ: Ժողովեալ զչառաւիղս նախնւոյ իմաստութեանն, Սոկրատ զքեզ խնդրէր ի չքեղ յաւուրս Յունաստանի. քեզ էր խընդիր եւ Պլատոն ի Սունիում յետ նորա. անցին ամբ երկու հազար, եւ ես զքեզ այսօր խնդրեմ. անցցեն միւս եւս երկու հազարք աւագ, եւ տակաւին որդիք մարդկան յոյզս կրեսցեն ի գիշերին յորում եմքս: Զշմարտութիւն հետեալ՝ խոյս տայ ի տեսութեանց մերոց, եւ Աստուած եւեթ միաւորէ զճապաղեալ զիւր ամենայն ճառագայթ:

— Այսպէս, պատրաստ ի փակել զաչս ընդդէմ լուսոյ, ոչինչ յոյս եկեաց սփոփել զիմ արտեւանունս. անցցէ հոգի իմ առնառջնորդ եւ անճրագ ի գիշերոյ աստեայս ի գիշեր չիրմին. եւ բարձեալ տանիմ բաղդովի յաշխարհն ուր սրանամ, զառաքինութիւն իմ անյոյս եւ զչարիսն իմ անպատիժ: Տո՛ւր ինձ պատասխանի, Աստուած՝ անողորմ, եթէ գուցես դու արդարեւ, են իմ ուրեմն իրաւունք աղէտալի՝ անէծս կարգալոյ օրինաց քոց: Յետ ծանրութեան տունջեան, վարձկանն նստի գոնէ ընդ ստուերաւ եւ ընդունի զվարձս իւր. բայց ես ընկճեալ ընդ բեռամբ բաղդին, ի վախճան աւուրցս մահ է իմ վարձ:

.

— Այլ մինչդեռ մերժեալ ի բաց զտարակոյս եւ զհայհոյութիւն, աննպիլ ի վերայ չիրմիս աշխարեմ զիս ինքն, հաւատ վարթուցեալ ըստ օրինակի քաղցրագոյն իմն յիշատակի, ի վերայ տխուր ապագայիցս արձակէ չառաւիղ ինչ յուսոյ, ընդ ստուերաւ մահու կենդանացուցանէ զիս եւ արծարծէ, եւ հնացելոց աչաց իմոց տայ զմանկութիւն հոգւոյ: Յագոտաճանչ նշոյլ այս ճրագ գիս, յարեամտից կենաց իմոց վերելանեմ եւ ի քաղցրաժպիտն առաւօտս, եւ ի մի հայեցումս յաչս չարաքրեմ զմարդկային ճակատագիրն. բերկրեցելոց աչաց իմոց ամենայն ինչ գասաւորեալ չառ

րակցի, եւ ընթեռնում ի հանդերձելումն զպատճառ ներկային. յոյս փակէ զկնի իմ զդրունս ոչնչութեան, եւ զմայլեցելոյ հոգւոյ իմոյ բացեալ զհորիզոնն, զառեղծուած կենացն ի ձեռն մահուանն քաջաբարէ:

Այս հաւատ՝ որ ինձ սպասէ առ եզերք շիրմիս, ո՛հ, յիշեմ ապաքնէ, եկաց թեւատարած ի վերայ օրօրանիս: Ձերկրին աւետեաց զանմահական ժառանգութիւն հարք որդւոց իւրեանց դարուց ի դարս աւանդեցին. մեր հոգի անդատին յարթութենէ իսկ իւրմէ առաջնոյ ընդունի զայն իբր զպարգեւս վերնոյն զկեանս եւ զարեւ, եւ իբրեւ զկաթն հոգւոյ, ընդ բանալ արտեւանացն բղխեաց վասն մեր ի շրթանց մօր. սա թափանցեաց ի մարդն ի մատաղ հասակի իսկ նորա, ջահ իւր յամենայն ի սիրտս յառաջընթաց եւ զեւ բանին: Մանուկ դեռ ի փորձ յարտաբերութեան առաջին բարբառոյն իւրոյ, զհաւատոյ թոթովէ զվսեմ հանգանակ ի յօրրանին, եւ ընդ մայրենի աչօքն շառաւիղեալ զանխլարար, զգայ ի սրտին զաճել նորին ընդ առաքինութեանն:

Բարէ՛, եթէ ճշմարտութիւն վասն երկրի եղեւ, անշուշտ ընկալաւ զպարգաւանս զայս բնաւորութիւն. եւ արդարեւ անդատին ի մանկութենէ անտի մատուցեալ ի հայեցողածս մեր, եւ ի ձեռն զգայութեանց մտեալ յամենայն ուստեք ի միտս, որպէս զշառաւիղս ջինջս եւ զանարատս երկնային բոցոյն անդատին յարշալընցն զհոգի մեր հարկ էր պաշարել, եւ ի մտաց ի ձեռն սիրոյ ի սիրտս իջանել, ժխաւորել ընդ յիշողութեան եւ ձուլիլ ի բարս, որպէս հաս մի բեղմնաւոր զոր ծածկէ տակաւին ձմեռն, շառաւիղեալ օգուտ ժամանակս ի խորս սրտից մերոց յառաջ քան ըզվերընծիւղին. եւ յանցանել մարդոյ ընդ ամառն մրրկածուփ, պողաբերել նմա պտուղ աստուածային ի ձեռն անմահութեան:

Արփի՛ խորհրդական, զամբար այլոյ աշխարհի, շնորհեա՛ ի մահ մերձեալ աչաց իմոց զխորհրդականդ քո լոյս. ե՛լ ի ծոցոյ Բարձրելոյն, ճառագայթ միսիթարիչ, ա՛ստղ կենդանարար, արբ՛ ի սիրտս իմ. ո՛հ, չիք իմ այլ ոք բաց ի քէն. ի տխրագին ժամս բան իմ որ այլագունի, լքեալ թողու զիս յաղջամուղջս. այս բան ամբարտաւան, ճրագ անդօր, չիջանի որպէս զկեանս առ դժբամբք շիրմին: Ե՛կ ուրեմն փոխանորդել զտեղին, ո՛վ երկնային լոյս, ե՛կ յանարատ իմն տիւ անամպ ողորդել զիմ արտեւանունս՝ կա՛լ դու ինձ զտեղի արփւոյն զոր չունիմ եւս տեսանել, եւ չողջողեա՛ առ եզերդիւք իբրեւ աստղ գիշերաւար:

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՄԵՐՁ Ի ՄԱՀ

Զի՞նչ է այն զոր լսեմն. չուրջ զինեւ հնչէ նուիրականն պղինձ. ո՛ր ժողով բարեպաշտից չընապատէ զիս ի յողբս Վասն ո՞ր արդեօք այս բող տխրագին ե այս ջահ ընդադօտ: Ո՛վ մահ, որ հարկանէն վերջին անգամ զիմ լսելիս, քո ձա՛ն արդեօք իցէ՛, եւ ի՛նչ, զարթնում ես առ եզերք շիրմին:

Ո՛վ դու, աստուածային իմն հրոյ դու կայծա՛կնդ պատպուական, կորստականս (Քարմնոյ դու բնակի՛չդ անմահական) ցրուեա՛ վարձաւիրս. քայ մահ գրե՛ք աղատ կացուցանել. ա՛ռ բղ-

Թուիչ քո, հոգի՛ իմ, ընկեա՛մ զշղթայս։ Թողու՛կ զբեռն ծանրու-
թեան մարդկային աղէտից՝ ա՛յդ իցէ՛ մեռանիլ։

Այո՛, կասեաց ժամանակ ի չափելոյ զժամս իմ։ Հրեշ-
տա՛կք լուսափայլք երկնային բնակութեանց, յո՛ր պիտի նոր ա-
պարանս յափշտակեալ տանիք զիս։ արդէն՝ իսկ լուդիմ արդ յա-
լիս լուսանիւթս։ տիեզերք լայնին առաջի իմ, եւ երկիր ընդ ո-
տիւքս Թուի խոսսափիլ։

Բայց զի՞նչ է՝ զոր լսեմն։ Ի ժամուն յորում զարթնու հոգի
իմ, Թառաչք եւ հեծեծանք բաղխեցին ի լսելիս իմ։ Աքսորակի՛ցք
իմ, զի՛նչ, յողբս ի վերայ մահուան իմոյ համակեալ էք։ Լա՛յք-
արդէն իսկ զմոռացոնս չարեացն արբի ի սուրբ յրմպանակէն, եւ
հոգի իմ արրեալ մտանէ ի նաւահանգիստ։

Կ Ո Ձ Ո Ի Մ Ն

Որ ի յանապատիս աշխարհի երեւեցար ինձ, ո՛վ դու բը-
նակի՛չ երկնի, տարաշխարհիկ յայս վայրս, դու ո՛ր ի յայս խոր
գիշերի ճաճանչափայլ ցոլացուցեր յաչս իմ ճառագայթ ինչ սի-
րային, զարհուրելոց աչաց իմոց ցոյց զքեզ բոլորովին։ Զի՞նչ ա-
նուն է՝ քո, եւ ո՞ւր քո հայրենիք, եւ զի՞նչ քո ճակատագիր, ասա՛
ինձ։ Ի վերայ երկրի՞ եղեւ արդեօք քո որորան, կամ չե՞ս այլ ինչ՝
այլ շունչ իմն աստուածային։

Գնա՞ս դու ի վաղիւն տեսնել վերստին զլոյսն մշտնջե-
նաւոր, կամ ի վայրիս արտասահմանութեան, սգոյ եւ Թշուառու-
թեան, զդժնդա՛կն քոյդ գնալ պարտիս ճանապարհ։ Ո՛վ, զի՛նչ
եւ իցեն քո անուն, քո բաղդ, քո հայրենիք, դո՛ւստր երկրի կամ
երկնի, ո՛չ, Թո՛ղ ինձ յամենայն ի կեանս իմ քեզ նուիրել զիմ սէր
կամ զիմ երկրպագութիւն։

Եթէ՛ ե քեզ կայ մնայ կատարել զքո ասպարէզ որպէս մեզ,
լե՛ր զօրավիպն իմ եւ առաջնորդ, եւ Թո՛ղ ինձ յամենայնի զերկր-
պագելի քոց քայլիցդ համբուրել զփռչի։ Բայց եթէ՛ առեալ զքո
Թուիչ, հեռի Թոււցեալ ի տեսութեանցս, հրեշտակաց քո՛յր, վե-
րեցես վազվաղակի առ նոսա, դոյզն ինչ եւեթ աւուրս սիրեալ
զիս յաշխարհի, յիշեա՛ զիս յերկինս։

Ի Մ Ա Ս Տ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ո՛ր որ անցանէք իբրու ստուեր ընդ այս տխուր հովիտ
արտասուաց, անցաւո՛րք ի վերայ նսեմ հողաքնդոյս, մարդի՛կ,
եղբա՛րք իմ ցաւոց, լուարո՛ւք։ ահա՛ ձայն վսեմ սաղմոսարանի
հնչեալ ընդ Սողիմ, որ զԹաքօրայն զուարճացուցանէր զարձա-
գանդ, սարասփելով ի նմանէ Սիոն ընդ աճիւնով իւրով, եւ հի-
նօրեայն արմաւենի կարծես առնու զձայն լսել զճերրունոյն Սե-
զովրայ։

Թիմար է մահկանացու որ խորհի. զամենայն խորհուրդ է
մոլորութիւն։ Կեցէ՛ք եւ մեռա՛յք ի լուութեան, զի Տեառն է բանն.
գիտէ՛ վասն է՞ր ծփան աշխարհք, գիտէ՛ վասն է՞ր հոսին ալիք,

ընդէ՞ր երկինք կան առկախեալք ի վերայ մեր, եւ ընդէ՞ր եւ տիւ փայլէ եւ եղծանի, եւ մարդ հառաչէ եւ անցանէ, եւ դո՛ւք, մահ՝ կանայցո՛ւք, զի՞նչ գիտէք արդեօք:

Նստարո՛ւք մերձ առ աղբերս, այն ինչ դաղջ շունչք մի՝ չօրէի խոռվեալ զոսոս ծառատնկոց տատանեն զստուեր ի վերայ չուրց. եւ ընդ քաղցր կարկաչ նոցին ալեաց քամեցէ՛ք դրազմարեր ողկոյզս ձեր, յոր փայլէ կարմրագոյն երջանիկ ըմպելին եւ ձեռաց ի ձեռս մատուցէ՛ք միմեանց առ ձողաբարձիւք ձերովք զայս կարմրափայլ ըմպանակս լիս արբեցութեամբ սրտի:

Որպէս ընտրեն վարդ մի ի ծաղկապսակսն Սարոնայ, ընտրեցէ՛ք նոյնպէս կոյս մի դեռափթիթ ի մէջ շուշանաց դաշտաց ձերոց. արբեցարո՛ւք ի շնչոյ նորին, սփռեցէ՛ք զվարսահուսս իրենեան, եւ ճաշակեցէ՛ք դպտուղս գեղեցկութեան նորին. կեցէ՛ք եւ սիրեցէ՛ք, այս է իմաստութիւն. ամենայն ինչ արտաքոյ ուրախութեան եւ փափկութեան սուտ է եւ ունայնութիւն:

Որպէս շուշան խոնարհեալ յանձրեոյ կորացուցանէ զոսոս իւր զարօսարալից, նոյնպէս երբ ձեռն Տեառն կորացուցէ զձեզ, խոնարհեցուցէ՛ք զգլուխս ձեր եւ լացէ՛ք. կաթիլ արտասուաց հեղեալ յոսոս նորին փայլէ յաւէտ քան զմարդբիտ յեռեալ յանմահ խորանի նորին. եւ սիրտ վիրաւոր որ հառաչէ, արձակէ ըզձայն քաղցրագոյն քան դքնարին ընդ սիւնովք տաճարին:

Լուսաւորք հոլովին ի լուութեան, անգէտ եւ անծանօթ՝ չաւղաց. Յորդանան առ անդունդս անչափելիս ընթանայ գիւր ընթացսն խորհրդական. հիւսիս, ի թեւս թեթեւս, անգիտացեալ ո՛ւր բնական ազդումն տանի զնա, խոյանայ եւ արշաւէ ի վերայ ալօսաց ձերոց. տերեւք դիգեալք ի ձմերանէ, անգիտացեալ ո՛ւր հողմ տանի զնոսին, թռչին ելանեն ի մրրիկ տժգոյն:

Յւ դուք, ընդէ՞ր զաւուրս ձեր սահմանեալս թունաւորէք յանպտուղ խնամս ջանից. օր ռաւջիկայ արժէ զհազարս դարուց որք ոչ են ծնեալ: Անցէ՛ք, անցէ՛ք, ստուերք թեթեւք, երթա՛յք ուր դնացեալ են հարք ձեր, ննջել առնթրի հաւուց ձերոց: Յանկողնոյ աստի ուր մահ կայ ի քուն, ասի թէ զարթնու նա յաւուր միում որպէս արշալոյս յերկինս:

Հրտ. Ա. Գ.

Վ Ե Ր Զ

